

Uredništvo:
Schillerjeva cesta št. 3,
na dvorišču, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izhaja vsak dan razun nedelj in praznikov ob 4. uri popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri dopoldne.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uvažujejo.

NARODNI

DNEVNIK

Upravništvo:
Schillerjeva cesta št. 3.
Naročnina znaša za avstro-ogorske dežele:
celoletno . . . K 25.—
polletno . . . K 12.50
četrtletno . . . K 6.80
mesečno . . . K 2.10
Za **Nemčijo:**
celoletno . . . K 28.—
za vse druge dežele i. Ameriko K 30.—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za **oglas (inserate)** se plačuje od četrstopne peti vrste po 12 h, za večkratni natis primeren popust.
Posamezna šte. stane 10 h.

Štev. 140.

Telefonska številka 65.

Celje, v sredo, dne 23. junija 1909.

Oekovni račun 48.817.

Leto I.

Govor poslanca Robleka v proračunski razpravi dne 19. junija 1909.

Visoka zbornica! Proračunska razprava postane iz stvarne razprave o državnem proračunu in iz več ali manj objektivne kritike vlade, kar bi naj vendar bila, vseh kontingentiranja časa za govore šola za umetnost hitrega govornišstva, umetnost, katere ne razume vsakdo. V malo minutah, ki so mi na razpolago, mi bo torej mogoče samo mali del naših pritožb omeniti.

O jezikovnem zapostavljanju v pravosodju, o težkočah, ki se nam delajo v uzadovoljenju naših teženj po omiki in v našem narodnem in kulturnem razvoju od strani države in njene eksekutive, so že govorili nekateri moji tovariši. Hočem se torej omejiti samo na razpravljanje o naših zahtevah na polju kmetijstva ter trgovine in obrti. Naše narodno gospodarstvo temelji na poljedelski produkciji.

Pospesevanje kmetijstva je naravnost življenjsko vprašanje za nas in vendar se stori tozadevno od strani države tako malo. V mojem volilnem okraju se kmetovalci pečajo največ s hmeljarstvom, živinorejo in vinarstvom. A vse tri panoge stoje danes slabo. Proizvodi hmeljarstva in vinarstva se deloma sploh ne morejo, deloma pa le pod izgubo prodati. Kriva temu je na eni strani nadprodukcija, na drugi strani nazadovanje v konjunkturi.

Nič manj žalostno ni stanje živinoreje. Lansko leto se je morala živina vsled pomanjkanja krme reducirati na polovico; v lastno škodo se je moralo živino prodajati, ker ni bilo za njo krme. Vlada je pač nekaj storila, da bi prišla v okom pomanjkanju krme z oddajo slame in sena malim posestnikom za znižane cene, a cela ta vladna akcija je zastala na pol poti. Oddal se je komaj majhen del kmetovalcem prej četudi v nezadostni množini obljubljenе krme; tako se je zapeljalo mnogo živinorejcev, da svoje živine niso pravočasno množini krme primerno reducirali in so bili potem končno, ko je bila državna akcija skoro brezuspešna, prisiljeni večji del svoje na pol sestra-

dane živine prodati. Vsled lanske suše je živinoreja pri nas za leta in leta silno oškodovana. Nadaljni žalostni moment je pa dejstvo, da bode tudi letošnja letina sena slaba, in obstoji nujna nevarnost, da bodo naši kmetje živinorejci trdi letos trpeli na posledicah pomanjkanja krme. Tovariš dr. Ploj je že v proračunskem odseku kazal na to okolnost in pozval ekselenco poljedelskega ministra — vesel sem, da moje besede čuje — naj si oskrbi glede letine takoj tozadevne informacije in naj pravočasno vse ukrene, da se bode za prezimljenje živine potrebna krma takoj zasigurala in dala živinorejcem v zadostni množini in za nizke cene na razpolago.

Vočigled veliki narodnogospodarski važnosti živinoreje bi prosil gospoda poljedelskega ministra, naj posveti temu vprašanju polno pozornost.

Vina se skoro ne more prodati ali pa le za cene, ki so veliko nižje kot proizvodni stroški. (Pritrjevanje). In če se potem ubogi vinogradniki združijo in hočejo na zadružni podlagi prodajati svoj pridelek, nima vlada za nje drugega kot cenene nasvete in odreče vsako pomoč.

V najbolj žalostnem položaju pa je danes naše hmeljarstvo, ta panoga našega kmetijstva, ki po svojem pomenu v Savinski dolini zavzema daleko prvo mesto. Če se pomisli, da ima hmelj sedaj že dve leti cene, ki daleč zaostajajo za proizvodnimi stroški, da smo danes n. pr. na Sp. Štajerskem veseli, če moremo prodati dober hmelj za ceno 20 do 30 K met. stot, med tem ko znašajo proizvodni stroški pri nas gotovo najmanj 150 K za met. stot (čujtel! čujtel!), potem bodo morali tudi optimisti pri vladni mizi priznati, da se nahaja hmeljarstvo baš sedaj v težki stiski. In ta pride država ali bolje rečeno vlada, ne morda kot pomočnik v sili, ampak da zapečati pogin hmeljarstva, da s pretiranim zvišanjem davka na pivo omeji možnost hmeljske uporabe.

O priliki razprave o davčnih predlogah — v kateri žal nisem mogel priti do besede — so nekateri govorniki s polno pravico poudarjali, da bi tako ogromno podraženje piva, kakor

je nameravano, povzročilo tako silno nazadovanje konzuma, da bi ne izostal samo finančni uspeh zvišanja davka, ampak bi se težko oškodovala pivovarska industrija, gostilničarska obrt in kmetijstvo. Posebno še pa za hmeljarstvo bi imela velika omejitev pivnega konzuma katastrofalne posledice. V hmeljarstvu je investiranih nešteto sto in sto milijonov kapitala. Ne more se ga pa, četudi ni dobičkanosno, pak povzroča celo izgube — kakor že dve leti sem — naenkrat opustiti, ne da bi šel ves kapital v izgubo. Če se pa še zmanjša možnost uporabe za hmelj — ki je vendar izključno in edino uporaben za proizvodnjo piva — bi se hmeljske cene, ki že danes stoje globoko pod proizvodnimi stroški, za leta in leta še bolj potlačile in bi povzročilo to pogin hmeljarstva, one panoge našega kmetijstva, ki daje stotisočim delavcem lep zaslužek.

Gotovo je izmed vseh kmetijskih pridelkov hmelj oni, za katerega proizvodnjo se potrebuje razmeroma največjo množino delavskih moči. A ravno v intenzivnosti (silnosti) poljedelskega obrata v hmeljarstvu je njegov veliki narodnogospodarski pomen. Hmeljarstvo na Spodnjem Štajerskem in sploh povsod se pa more vzdržati le, če stoji na višini časa, če se pri umnem obratu vedno dela na njega izboljšanje in če se skuša proizvodnjo le najboljše pridelke s kolikor mogoče najmanjšimi stroški na denarju in delu. Le potem ostane konkurence zmožen. (Jako res!) Naši hmeljarji se sicer mnogo trudijo to nalogo vestno vršiti; a uspeh tega truda posameznikov ni in more biti temu primerno dober. V to je potreba predvsem strokovnih šol, vzornih nasadov, strokovnjaško izvedenih gnojilnih poskusov itd., vse stvari, ki so nedosegljive brez državne pomoči. Imamo delavno hmeljarsko društvo, ki je storilo v svojem skoro 30 letnem uspešnem delovanju mnogo koristnega. Vendar so sredstva, ki so mu na razpolago, jako mala. Državna podpora, ki jo dobi to pod dobrim vodstvom stoječe društvo, je vočigled pomenu našega hmeljarstva smešno majhna. Je komaj tako velika, kakor ona za hmeljarsko društvo v Fürstenfeldu, dasi presega naše hme-

ljarstvo ono v severoizhodni Štajerski v svojem pomenu in obsegu za več ko dvajsetkrat. (Čujtel! Čujtel!) Gotovo nočem zniževati pomena žatečkega hmeljarstva, a konstatirati moram, da presega državna podpora, ki jo dobite obe tamošnji hmeljarski društvi, razmerno, torej pri popolnem upoštevanju veliko večje tamošnje produkcije, za mnogo-krat podporo, ki jo dobi spodnještajersko hmeljarsko društvo.

Če mi v interesu našega hmeljarstva prosimo državo za primerni donesek k ustanovitvi zimske šole za hmeljarstvo ali pa za zaznamovalno postajo v smislu provenienčne postave, je taktika vlade vedno enaka. Obljubi donesek pod pogojem, če da tudi štajerska dežela toliko in toliko. Ker pa dežela tega deloma noče — gre se namreč za slovenski del dežele — deloma pa tudi ne more storiti, ima vlada cen izgovor, da tudi nič ne da.

Če se gre za obrambo naše živinoreje, skopari naša vlada na najneodpustnejši način; če se gre za akcijo za zmanjšanje naše vinske krize, ima vlada sicer polna usta, pa zapete žepe; in če se gre slednjič za povzdigo našega hmeljarstva, se odtegne s praznimi izgovori prispevanju doneskov.

Pred dvema leti je država dala za nižjeavstrijsko vinogradništvo, ki je bilo po ujmah silno oškodovano, dva milijona podpore. Gotovo ne zavidamo nižjeavstrijskim vinščakom te državne pomoči, upali smo pa, da imamo, če pridemo v enako težaven položaj, isto pravico na državno pomoč. A to upanje nas je, kakor že tolikokrat, zopet varalo.

Pred nekaj dnevi šele je, kakor poročajo primorski listi, vlada dala neki bankerotni italijanski banki v Gorici kar cel milijon (Čujtel! Čujtel! — Klic: Dva milijona!) na razpolago, med tem ko za naše nujne gospodarske potrebe, celo za podpore v sili, ki bi bile slepenskemu prebivalstvu vsaj majhna pomoč, nikdar nima denarja. Ali je pa morda tudi ta milijon (Klici: Dva!) bil uporabljen za podporo v sili? Vsekako za podporo v stiski, v katero je zašla vlada. Ali sta pa bila ta dva milijona morda kupna cena za glasove, ki so manjkali jetični večini? (Čujte

LISTEK.

Izlet gospoda Broučka v 15. stoletje.

Češki spisal Svatopluk Čech. — Poslovenil Stanko Svetina. Dalje.

Ker je bilo na trgu zopet več ljudstva, se je napotil oprezno po Tynski ulici in potem po zelo ozki, temni, povprečni ulici, ki je držala na levo v Kozjo ulico. Hodil je hitro, nestrpljivo in se je naslajal z ljubo mislijo: ako pride res iz kraljeve hiše po podzemeljskem hodniku nazaj pod vikarko in v zlato devetnajsto stoletje!! Sklenil je tudi, da si sedaj napolni v zakladnici kralja Vaclava vse žepe z najimennitnejšimi dragocenostmi...

Šel je mimo neke pivovarne, gotovo one, iz Domškovega pripovedovanja, pivovarne „v peklu“ — in ko je prišel iz male ulice, je krenil že proti Lončeni, sedaj Kozji ulici, da bi prišel skozi znana stranska vrata kraljeve hiše pri črnem orlu. Na sklep, da si vzame na pot v tajni hodnik živčeva, je vsled svoje nestrpljive naglice popolnoma pozabil.

Naenkrat je osupnil. Celo pot po Tynski in poprečni ulici je slišal kakor prej v spalnici plat zvona, ki pa je postajal vedno močnejši, kakor da bi se stekal zvon za zvonom po celi Pragi v grmeč koral; sedaj je zaslišal tudi krik, šum in brenket iz Dolge ulice in je zapazil, da hitijo ljudje iz trga na to stran.

Hotel je hitro zbežati v Kozjo

ulico, toda bilo je prepozno. Iz Dolge ulice je vdrlo nekoliko jezdecev, ki so mahali z dolgimi kopji, na katerih so trepetale zastavice z rdečim križem. Križarji zmagovalci!

Ko je gospod Brouček videl, da ne more več uteči, je v smrtni tasnobi padel na kolena in je zaklical nemško: „Milost! Sem Nemec! Sem katoličan!“ „Pobijte Nemca papista!“ so zakričali jezdeci češko, skoro vsi naenkrat in eden je nameril kopje proti gospodu Broučku.

Ta je odskočil in je zaklical sedaj češko: „I za boga — saj nisem Nemec niti katoličan! Sem Čeh in husit!“

Jezdeci so začudeni vstavili konje in velika truma pešcev, oboroženih in neoboroženih mož, žen in otrok, ki so se med tem privarili za njimi iz Dolge

ulice kakor razburkana živopisana reka je obklopila ubožca od vseh strani.

„Zakaj si potem klical nemško, da si Nemec in pod eno?“ je kriknil eden izmed jezdecev, ki je bil najbrž poveljnik ostalih.

„Mislim sem — mislim sem — da ste nemški križarji — po teh zastavicah“, je jecljal gospod Brouček ves prestrašen.

„Haha! Te smo ugrabili na Špitalskem polju, kjer nam je dal ravnokar Bog slavno zmago. Toda ti si Nemec. Saj ne znaš niti dobro češko govoriti!“

„Ne — ne! Prisegam da nisem Nemec — bil sem le dolgo v tujini — To vam lahko pove Domšek — Janko od zvona —“

Dalje prih.

čujtel) Na vsak način je oropala avstrijske davkoplačevalce močna, pravična in nepristranska vlada — kakor se sama rada imenuje — za dva milijona, ki sta se uporabila za to, da se je obvarovalo vlado, da ni že zdaj umrla na akutni slabosti.

Mi Slovenci pa iz tega razvidimo, da je v naši državi denar za vse na razpolago, samo za naše gospodarske, naše kulturne potrebe — o naših narodnih potrebah sploh ne govorim — ni nikdar denarja.

Vidimo pa tudi, da se v naši državi spremeni vse, vse v politično kupčijo, in da vlada odreče celo najnujnejšo podporo v sili, če se zastopniki trpečih krajev s kožo vred ne prodajo vladi.

To spoznanje pa nas ne bi zadrževalo, da ne bo vedno in vedno zopet ponovili naših pravičnih zahtev do države, ker priti mora končno preobrat od sistema pestnega prava do sistema pravičnosti, če naj ne pogine naša država. A skoro bi človek verjel, da vodilni krogi namenoma jadrajo k temu cilju.

Južni Štajer težko pričakuje končne dodelave že tako dolgo projektirane železniške zveze Polzela-Ljubljana, delne proge tretje železniške zveze s Trstom.

Ker bo takoiimenovana planinska (alpska) železnica, ki se je v nerazumljivi kratkovidnosti zgradila le kot enotirna, kmalu dosegla svoj višek kot transportno sredstvo in je na drugi strani skoro nemogoče jo izpopolniti sedaj v dvotirno, mora državna uprava resno misliti na tretjo zvezo Trsta z ozadjem že zato, da ne ovira razvoja našega edinega pristanišča.

Z dodelavo železniških prog Polzela-Kamnik in Vrhnika-Štanjel bi pa ne bila samo ustvarjena ta potrebna tretja zveza s Trstom razmeroma jako po ceni, ampak bi se zadostilo tudi najnujni potrebi obsežnih pokrajin.

Če se na merodajnem mestu zahteva dodelava te železnice, se pravi vedno, da država nima denarja. A za kanone in bojne ladje je vedno denar na razpolago, ali pa se ga mora takoj dobiti. Tudi železnice so vojna sredstva, mnogokrat odločilnega pomena, imajo pa to veliko prednost, da so za nje uporabljene vsote v dvojnem pogledu plodonosno naložene. (Res je!)

Dalje prihodnjtje.

Politična kronika.

v Seja dne 22. tm. Nadaljuje se proračunska razprava. Železniški minister Wrba pravi, da prejemi državnih železnic sicer stalno rastejo, rastejo pa tudi izdatki, ki bodo kmalu dvakrat tako veliki. Kar se tiče aprovizijoniranja velikih mest, pravi minister, da se pri tem jemlje obzir na najvažnejše koristi producentov in konsumentov, posebno za dovažanje premoga se ne bodo uporabljali normalni temveč znatno nižani tarifi, tudi za dovažanje mleka se bode dovolilo znatno znižanje tarifov. Minister izraža svoje posebno zadovoljstvo na tem, da se proti nameravani reformi tarifov ni vložilo principijelnih ugovorov. Govori dalje o racijonalni in smotreni investicijski politiki, povdarja nujno potrebo reorganizacije obrata državnih železnic ter decentralizacije v smislu stvarne smotrenosti ter pravi, da so v ta namen že storjeni pripravljalni koraki. Končno obljublja minister predložiti v kratkem zakonski načrt o lokalnih železnicah ter upa, da bode mogoče v najbližji dobi zgraditi celo vrsto lokalnih prog primerno razdeljenih po kronovinah. (Kar se te „primerne“ razdelitve tiče, bode to pač tako, da dobe Nemci mečo, Slovenci pa kost, ko po navadi). Minister za domobran-

stvo pravi, da se zakon o podpiranju rodbin na orožne vaje poklicanih rezervistov pravično in humano izvaja. Dopusti o priliki žetve imajo namen pospeševati poljedelske koristi in vstrežajo svojem namenu. Letos pojde vojna uprava v tem obziru še dalje ter bode razširila podeljevanje teh dopustov ne samo na sinove kmetovalcev temveč tudi na sinove najemnikov in poljedelskih podjetnikov sploh. Domobransko ministerstvo predloži še letos zakonski načrt o uvedbi dveletne vojaške službe in o novem vojaškem kazenskem redu. Upa, da bodo žandarmetriji že do Novega leta zvišane plače. Glavno načelo za oskrbovanje domobranstva je: nakupovati živila (naturalije) od prvotnih pridelovalcev in zadržati ter upa, da se bode v tem obziru storilo še več za poljedelstvo.

Tu podajemo še glavne misli iz govora poljedelskega ministra Bráfa v prejšnji seji. Na očitane posl. Pantza, da so dohodki državnih gozdov zelo borni, odgovarja minister, da statistika dokazuje, da so ti dohodki v letih 1902. do 1907. narasli od 15 mil. na 20 mil. dočim so troški v tej dobi poskočili samo za 3%. Minister Bráf si prizadeva nadaljevati poskus bivšega ministra Falkenhayna zgraditi novo agrarno pravo v Avstriji, delo je težavno, zapreke, katere treba premagati so velike. V stroki dednega prava se je že zbral velik material in se je tudi že marsikaj storilo. Nadalje opozarja na prizadevanja združiti kmeti stan v strokovno združniško organizacijo. [Gibanje pridobinskih zadug, ki je med kmetiskim prebivalstvom navstalo v zadnjih letih, zahteva državne podpore in je vsled tega postalo poljedelsko ministerstvo tipično ministerstvo subvencij. Jemalo se je agrarcem za zlo, da si niso upali izvesti izboljšanja svojega položaja iz lastne moči, ampak da vedno zahtevajo v ta namen javne podpore. To očitanje ni opravičeno. Vse to gibanje moramo smatrati za logični spremenjevalni proces, ki ima tendenco, da bi navdahnilo poljedelstvo pri produkciji in na trgu z onim duhom in ono prakso na kateri slone vspehi industrije in trgovine. Združniško gibanje, katero je nakazano na subvencije, je še v prvem štadiju, kateri imata trgovina in industrija že za sabo. Naloga poljedelskega ministerstva je to prehodno dobo skrajšati. Moramo storiti vse, da zadobi tudi poljedelec, kar mu še manjka na podjetnosti in trgovski zdatnosti. O govorih posamičnih poslancev ne moremo poročati radi pomanjkanja prostora.

a Prosta zveza agrarcev se je razšla, ker so nemški agrarci izjavili, da nikakor ne morejo in nočejo postopati složno s češkimi agrarci.

a Iz jugoslovanskega tabora se poroča, da so jugoslovanski poslanci sklenili, da bodo z vsemi sredstvi zaprečevali razpravo o italijanski pravni fakulteti toliko v proračunskem odseku kolikor v zbornici sami, dokler vlada ne postavi na dnevni red tudi vprašanja o osnovanju slovenskega vseučilišča v Ljubljani.

a V davčnem odseku so vsi poslanci izrazili svojo nevoljo na tem, da je fin. minister predložil zakonski načrt o reformi hišnega razrednega davka najprej zbornici in potem še le odseku, vsled česar postaja vsaka razprava v odseku gola komedija. Posl. Diamand je protestiral proti temu, da se dajejo ugodnosti kmetickemu prebivalstvu na troške meščanov. Temu protestu so se pridružili tudi dunajski kršč. socialci.

v Ogrska kriza. Koalicijsko ministerstvo je pokopano. Kossuth je v ministerskem svetu proglasil, da je rešitev krize mogoča samo s pomočjo ministerstva stranke neodvisnosti. Koalicija je s tem razbita in mogoče je, da pride do ministerstva Lukacs - Kossuthovega, katero bode imelo nalogo izvesti volilno reformo ter uvesti splošno, jednako in tajno volilno pravico. Večina stranke neodvisnosti je tej volilni reformi naklonjena, ker bi pluralni volilni sistem bil samo stranki 1867-nikov za korist, ker šteje v svojih vrstah največ inteligerce. Stranka neodvisnosti je tudi za tajno volitev, ker ve, da bi pri javnih volitvah vsaka vlada s pomočjo svojega uradništva spravila najmanj 100 do 120 vladnih pristašev v parlament. Wekerle je dal danes v avdijenci pri cesarju demisijo celega kabineta. Cesar želi naj sedanji ministri vodijo še nekoliko časa uradne posle.

v Kretske vprašanje. Turška vlada je poslala vsem velesilam, ki branijo Kreto, noto, v kateri pravi, da je pripravljena podeliti Kreti popolno avtonomijo, da pa nikakor ne more pripustiti, da bi se tam sodelo v imenu grškega kralja ter izvrševali tudi drugi vladni akti, kakor bi to bila grška provinca. Turčija je pripravljena napovedati Grški vojsko, ako bi ta poskusila Kreto anektirati, ko bodo obrambne sile odpozvale svoje čete.

Štajerske novice.

d Južna železnica volilka v okrajnih zastopih. Opravičeno je drž. poslanec g. Fran Roblek zadnjo soboto v svojem govoru v državnem zboru grajal Južno železnico, ki v okrajnih zastopih odločuje povsod za peščico Nemcev proti ogromni naši večini. O ti stvari je razpravljalo zdaj tudi upravno sodišče. Slovenci so se pritožili, da je v laškem okraju bila Južna železnica v razredu velike industrije in tudi v razredu veleposestva vpisana kot volilka. Kdo more smatrati oni pas zemlje, kjer teče tir Južne železnice, za pravo kmetijsko veleposestvo? Mi ne, pač pa upravno sodišče, ki postaja z nestalnostjo svojega razsojevanja od dne do dne čudnejše. Zdaj imamo pač Bienenrth-Schreinerjevo vlado! Upravno sodišče je torej zavrnilo pritožbo Slovencev, kar je sedaj brez praktičnega pomena, škoduje pa slovenskim interesom v celi vrsti okrajev ob volitvah v okrajni zastop. (Celje, Laško, Brežice, Slov. Bistrica, Ptuj!)

d Klepar Wiedemann v Mariboru bode ostal po zadnjih mariborskih poročilih pri življenju.

d Falotstvo. „M. Z.“ psuje in sumniči sedaj zaradi jednega obžalovanja vrednega slučaja vse slovensko dijaštvo in slovenske profesorje mariborske gimnazije in učiteljskega. Na vsak način hoče imeti to glasilo znanih septemberskih tolovajev gonjo proti slovenskim dijakom in profesorjem na obeh zavodih. Naj „M. Z.“ le molči in pometa pred pragom nemških profesorjev in dijakov! Koliko samomorov, kradežev in še hujših stvari bi bilo tu naštetih! Kaj pa častivredni dr. Vogel in njegova nemška dijaška družba? Ako se jeden slov. dijak zaradi čitva slabih knjig in morda tudi ne najboljših družbe zgubi — kaj so na tem krivi njegovi stariši, tovariši in učitelji? Sramota takemu izlivu nemškega falotstva!

d Razgledni stolp pri Sv. Bolfanku na Pohorju so otvorili mariborski Nemci minulo nedeljo kot znamenje „nemške edinosti in nemškega bratstva“. Tla je dal „velečastiti“ (kakor pravi M. Z.) samostan v Št. Pavlu zastonj. Slavnost v nedeljo je

bila najbolj pogodu onim nemškim mariborskim barebam, ki so svoj čas prepilile in prerezale vrvi pri Žigertovem stolpu na Klopnem vrhu, da se je podrl.

d V Peklu pri Poljčanah name-rava sezidati nemški Schulverein novo šolo. Kakor poroča „M. Z.“, se je že mudil tam štaj. poročevalec Schulver. dr. Baum in obljubil peklenkim nemškutarjem novo nemško šolo.

o Dr. Bayer vendar na vidiku! Čimdalje trdovratnejše se vzdržujejo govorice, da bi postal državni pravdnik dr. Bayer predsednik celjskega okrožnega sodišča. Če je justični upravi na tem ležeče, da ima ljudstvo zaupanje do pravosodja, odločno svarimo mero-dajae činitelje pred tem imenovanjem. Nam se ne gre za kako osebno mržnjo zoper dr. Bayerja, gotovo ne! Naj bode srečen in naj zleze visoko, kakor pač more, a po našem trdnem prepričanju ne sodi za predsednika po 99% slovenskega sodnega okrožja. Če je že dosedanji predsednik dvorni svetnik Wurmser bil Nemec, naj bi se vsaj zdaj zgodila enkrat menjava s slovenskim naslednikom. — Dvorni svetnik Wurmser je bil nepristranski uradnik in ne moremo vsaj reči, da bi bil slovensko ljudstvo meril z drugo mero nego Nemce, sovražnih činov zoper Slovence mu ne moremo očitati, ako-ravno je bil popustljiv in je pripuščal krivice, ki so se nam godile. Mi pa mišljenje in nagnenje naših nemških sodnih gospodov natančneje poznamo, nego oni slutijo in v tem oziru moramo odločno nasprotovati dr. Bayerju kakor tudi sodn. svetniku Kotzianu kot morebitnima kandidatom za predsedniško mesto. Ne iz mržnje do oseb, kate.a nam je popolnoma tuja, pač pa iz stvarnih vzrokov. — Ogromna večina ljudstva mora g. dr. Bayerju odreči svoje zaupanje, da že podrobnosti ne navajamo, in to bi moralo biti pri imenovanju na tako važno mesto — v veliki meri odločilno. Gogorili smo.

o Glede sodnega pristava Grä-nitza v Marnberku in njegovega postopanja proti nadučitelju g. Hrenu je vložil včeraj 22. t. m. tudi g. poslanec Ježovnik interpelacijo. G. Ježovnik je vkljub zdravnikovi prepovedi vstal iz postelje in se čuti še jako slabega, a hoče vršiti svojo poslansko dolžnost, ker ga klerikalci na tako podel način napadajo.

o „Misel o šolskih hranilnicah“ Nadučitelj gosp. Avg. Požegar končuje imenovano lepo razpravo v zadnji številki „Popotnika“ in priporoča svojim tovarišem in tovarišicam toplo lepo knjigo g. dr. V. Kukovca „Uvod v narodno gospodarstvo“, katero ima v zalogi „Narodna založba“ v Celju. — Pripomnimo tudi glede šolskih hranilnic, da nam je znan jeden lep uspeh pri Sv. Barbari v Haložah: tekom kratkega časa so otroci nabrali ter naložili 270 kron!

d Policijske surovosti. Slovenec, poroča iz Maribora, da so se peljali v četrtek dne 17. junija fantje iz Slivnice k naboru v Maribor. Voz je bil okrašen s slovenskimi zastavicami. Na Tržaški cesti pred Rapočevo gostilno sta planila dva policaja kot divja nad zastavice in jih strgala. Dogodek je vzbudil med Slivničani mnogo razburjenja.

d Sokoli! Danes zvečer točno ob pol 8. uri v Sokolskem domu seja veselečnega odbora za sokolsko slavnost. Odborniki pridite zanesljivo!

d Prenovljeni in popravljeni so vsi prostori gostilne v „Skalni kleti“ pri Celju. Slovenski gostje se na to opozarjajo.

a **Pozor!** Vstopnice za Ciril in Metodovo slavnost v Ložnici pri Žalcu oddajajo: g. Andrej Oset, gospa Nendl in Roza Teichmeister v Št. Juriju ob Južni železnici, g. Anderwald, brivec, gospodične Dreml (gostilna „Narodni dom“), Grobelnik (tržnica v „Nar. domu“) in Repinšek (gostilna „Mesto-Gradec“), gospe Pečovnik, Perc in Vihar v Celju, g. Planinšek, gostilničar v Levčju, gg. Piliš (trgovina Kveder), Marovt, brivec, Kunst, gostilničar, gspdc. Bergmann, Hifler, Senica, Kuntara, Supanc (gostilna Hodnik) in Siter (trgovina Hrašovec) v Žalcu, g. Franc Jošt, gostilničar v Ložnici, g. Oblak, gostilničar v Vrbju, gspdc. Sedminek, Mici in Julija Štorman v Podlogu, gspdc. Ježovnik v Petrovčah in gostilna Razboršek v Arjavasi, trgovina Zanier v Št. Pavlu pri Preboldu in trgovina Cvenkl v Dobertešivasi. Vsem blagim sotrudnikom najiskrenejša zahvala!

o **Občni zbor požarne brambre trga Št. Jur ob J. ž.** Dne 14. t. m. se je vršil ob precejšnji udeležbi članov in tržanov redni občni zbor naše brambre. Iz poročil posnemamo, da si je zgradilo društvo to leto nov gasilni dom, nabavilo si je zopetno 400 met. vodnih cevi in druge gasilne potrebščine. Denarnega prometa je imelo društvo od junija 1908. do obč. zbora K 1771'42, za računsko pregledovalca sta se izvolila gg. O. Karhin in I. Šoster, katera sta račune pregledala in se je na podlagi pregledovalnega poročila podal absolutorij in zahvala blagajniku g. Jos. Drogeniku. Volil se je večinoma nov odbor in sicer: načelnikom g. dr. Jos. Ipavic, podnačelnikom g. I. Šoster, za blagajnika in tajnika g. Jože Drogenik, g. Verbič Jakob za vodjo plezalcev, gg. Kveder Karl, Leskošek I. in Kartin Oton, odborniki. Prejšnjemu načelniku g. Antonu Uršiču je občni zbor izrekel za njegovo sedemletno načelovanje priznanje in zahvalo. Ker ni hotel načelstva več sprejeti, imenoval ga je za častnega predsednika. Novoizvoljeni odbor popolnoma jamči, da se bode društvo živo razvilo v smislu svojega namena. Bodi omenjeno, da je naše društvo ustanovil nepozabni slovenski rodoljub ces. svetn. dr. Gustav Ipavic pred 33 leti in bil do smrti njegov član, sedaj pa načeljuje društvu njegov sin g. dr. Josip Ipavic, ki je v polnem pomenu besede zvest naslednik pokojnega očeta.

d **Imenovan** je dosluženi podčastnik g. Al. Čuček od topnič. polka št. 3. v Mariboru za kanclista pri sodnji v Postojni.

d **Rektorjem graškega vseučilišča** za šolsko leto 1909/10 je izvoljen profesor dr. Kratter. Ker je kot rektor v deželnem zboru virilist, ima sedaj dva mandata.

d **V Podlogu pri Št. Petru v Sav.** dolini se je v nedeljo, 20. t. m. vršila gledališka igra „Zaklad“, ki se je v vsakem oziru prav dobro obnesla. Po igri se je ob zvoku znane šentpavelske godbe ob lepem petju in pri izvrstni postrežbi gostilne Sedmizekove razvila prava ljudska veselica. Sto in sto gostov se je zbralo na veseliškem prostoru in lepo je bilo gledati pisano množico kmečkih in gosposkih gostov, ki so se v lepem soglasju skupaj razveseljevali. Da se je veselica tako vrolo obnesla, ima nehoti zaslugi šentpeterski župnik Jančič, ki nasprotuje vsemu, kar se ne pokori njegovi trmi. Tako je tudi tokrat v etrt ure oddaljenem Grušovlju istočasno priredil s svojimi devicami konkurenčno gledališko igro v nadi, da povzroči naprednim Podložanom fiasco. Vspeh je bil pa ravno nasproten, torej hvala g. župniku!

o **S črešnje je padla** v Gaberju 50 letna delavka Marija Rožanec tako nesrečno, da si je strla desno nogo.

d **Ljubeznjiv tovariš.** V Ptujju je sunil neki še otroški vrtec obiskujoči dečko Schrei sedemletnega sinka pošnega uradnika Schollerja pri železničnem mostu v Dravo. Voda je na tistem mestu 1 in pol m globoka in da ni prišla dečku pomoč, bi utonil. V Ptujju še le doraščajo pravi branitelji nemštva!

z **Iz Maribora.** V nedeljo opolnoči je nameraval iti kleparski mojster Frid. Wiedemann v Gledališki ulici iz spalnice na stranišče. V trenutku, ko je stopil na hodnik, ga je sunil nek mladi dečko z velikim ostrim nožem v prsni ter ga smrtno nevarno ranil. Wiedemann je še imel toliko moči, da je stopil v spalnico po revolver in vstrelil na hodnik — seveda zastoj, ker je dečko že zbežal. Wiedemann se je vsled izgube krvi nato zgrudil na tla. Zjutraj so ga odpeljali v bolnišnico. — Kot storilca so zaprli 16 letnega učiteljsčnika Maksa Kocbeka. Fant je čital znane Sherlock Holmesove policijske romane in si vtepel različne romantične ideje v glavo. Sklenil je Wiedemanna oropati, da si kupi fotografski aparat. Ko so ga zaprli, so našli pri njem tudi dopisnico, na kateri je pisal mariborski policiji, da bo skočil v Dravo. Stanoval je v dvoriščnem traktu Wiedemannove hiše in je imel priliko natančno videti, kje Wiedemannovi shranjujejo ključke od kuhinje, skozi katero se je potem splazil na hodnik in čakal na Wiedemanna. Stvar je vzbudila v Mariboru mnogo pozornosti.

o **Nemški trgovski potnik**, ki je bil zložil pesmico o rogaškem „deutsches Boden“, namerava v prvi polovici julija zopet priti v Rogatec.

a **Iz Rajhenburga.** Igra „V Ljubljano jo dajmo“, koju je uprizorila Čitalnica, je uspela gmotno in moralno nad vse pričakovanje. Neži, Pavleta Rotiji in Gasperju imamo častitati na tako dovršenem nastopu. Na tako lepem uspehu častitamo g. nadučitelju Jamšek, ki je vso stvar vodil. Razume se, da gg. kaplana in gospodična Angela nimajo smisla za tako stvar; drugič igramo njim na ljubo „Jožef v Egiptu“!

Najnovejša brzojavna in telefonična poročila.

Državni zbor.

a **Dunaj**, 23. junija. (Brz. „N. D.“). Pred današnjo glavno sejo so posamezni odseki nadaljevali svoja posvetovanja. Narodno gospodarski odsek je razpravljal o pooblastilnem zakonu in o trgovinski pogodbi z Rumunijo. Govoril je trgovinski minister dr. Weisskirchner. Proračunski odsek je nadaljeval debato o vladni predlogi glede ustanovitve italijanske pravne fakultete. Govoril je posl. Gostinčar, ki je pa radi glavne seje zopet moral svoj govor prekiniti.

a **Dunaj**, 23. junija. (Brz. „N. D.“). Pri današnji plenarni seji so demonstrirali nemški radikali proti znanemu ministrskemu odloku glede plavic s tem, da so položili na pulte vseh nemškonskacionarnih poslancev šopke plavic. Med došlimi vlogami je dopis ministerskega predsednika barona Bienertha glede volitev v delegacije. Zbornica nadaljuje podrobno proračunsko debato. Ker je še proglašanih 20 govornikov, se skoro gotovo ne bode moglo pred večerom glasovati.

Ogrska ministerska kriza.

a **Budimpešta**, 23. junija. (Brz. „N. D.“). Vsi tukajšnji listi poročajo, da bo cesar v prihodnjih dneh definitivno odpustil Wekerlovo ministerstvo.

Budimpešta, 23. junija. (Brz. „N. D.“). Danes je došel v Budimpešto grof Khuen Hedervary, kjer bo čakal povratka min. predsednika dr. Wekerla iz Dunaja. V političnih krogih napeto pričakujejo izida Lukacseve avdijence pri cesarju in so mnjenja, da bo takoj nato grof Khuen Hedervary potoval na Dunaj, da sprejme cesarjev poziv. Njegov program sloni na splošni, tajni in direktni volilni pravici in upa ga izvesti s pomočjo narodnostij in socialistov. Najprvo bo razpustil državni zbor in potem bo oktrojiral volilno preosnovo.

Budimpešta, 23. junija. (Brz. „N. D.“). „Pesti Hirap“ prinaša vest, da bo poklical cesar Fr. Kossutha v posebno avdijenco, da ga pregovori, naj podpira Lukacsevo akcijo.

Predavanja na zagrebškem vseučilišču sistirana.

v **Zagreb**, 23. junija. (Brz. „Nar. D.“). Predavanja na zagrebški univerzi so tako dolgo sistirana, da bo mogel docent Košutić zopet mirno predavati. (Docenta Košutića, ki je bil v veleizdajskem procesu preiskovalni sodnik, so namreč napredni dijaki pri zadnjih par predavanjih izžvižgali. Op. ur.)

Čehi se udeležijo razstave v Czenstochovem.

v **Praga**, 23. junija. (Brz. „Nar. D.“). Odbor češkega narodnega sveta je imel posvetovanje glede udeležbe Čehov na razstavi v Czenstochovem. Dr. Kramář je izjavil, da se razstave osebno udeleži in da bo tudi v poslanskih krogih delal na to, da se je čim več čeških poslancev udeleži.

Različne vesti.

o **Carigrad**, 23. junija. (Brz. „N. D.“). Vlada je po nalogu vojnega ministerstva prepovedala časnikom prinašati vesti o gibanju čet in mornarice.

o **Belgrad**, 23. junija. (Brz. „Nar. D.“). Sodni dvor prve instance je obsodil radi volunstva obtožena Jankovića in Müllerja vsakega na pet let ječe.

o **St. Gallen**, 23. junija. (Brz. „N. D.“). Sinoči se je vdrla v predoru Bodensko jezero-Toggenburg med delom kakih 25 m na daljavo zemlja. 8 do 10 delavcev pogrešajo. Najbrž so pod rušo. Začelo se je takoj kopati, da se jih reši.

o **Rim**, 23. junija. (Brz. „N. D.“). Po 11. ponoči se je slišal za Angelskim mostom strašen pok. Policija je konstatirala, da je počila pred upravnim poslopjem bolnišnic petarda. Ranjen ni nihče. Krivca še niso našli.

o **Petrograd**, 23. jun. (Brz. „N. D.“). Velika kneginja Elizabeta, ki je že zmiraj podpirala samostane in pobožne ustanove, je ustanovila nov red „belih nun“.

o **Glückshafen**, 17. junija. (Brz. „N. D.“). Jahta „Hohenzollern“ s cesarjem Viljemom na krovu je odplula danes zjutraj proti Kielu.

Kranjske novice.

d **Občinske volitve** v Zagorju ob Savi so izpadle tako, da bode v prihodnjem občinskem odboru 5 socialistov, 4 liberalci, 4 klerikalci in 11 rudniških pripadnikov.

o **Občni zbor Ciril-Metodove družbe** se bode vršil, kakor čujemo, letos v Ljubljani. Dan še ni določen.

Primorske novice.

a **Štrajk predilcev** v Ajdovščini. Tuji delavci, ki so pred kratkim prišli iz Ogrskega, so na ukaz vodstva predilnice hoteli iti v pondeljek zjutraj na delo. Štrajkujoči predilci so pa zgodaj zasedli vse pote, ki vodijo v tovarno, in so mirnim potom odvrnili stavkokaze. V tovarni še počiva vse delo. Med stavkujočimi vlada veliko navdušenje.

a **Deželnozborske volitve** v Trstu. Kakor smo že včeraj poročali, so v II. razredu zmagali na celi črti laški liberalci. Vseh volilcev je bilo 3339. Laški liberalci so dobili skupno 2089, Slovenci 444, Nemci 443, laški kršč. socialci 252 in socialni demokrati 173 glasov.

Tržne cene.

22. junija.

Kava v Hamburgu: Santos Good Average za september 32'25 za december 31'50, za marec 31'50, za maj 31'50. Tendencia stalna.

Sladkor. Praga: surovi sladkor prompt K 23'80, nova kampanja K 22'85. Tendencia mirna. — Vreme: lepo.

Budimpešta, 22. junija. Pšenica za oktober K 13'73, pšenica za april K 14'08, rž za oktober K 10'34, oves za oktober K 8'09, koruza za julij K 7'84 koruza za avgust K —, ogrščica za avgust K 14'35. Premet 10000 m. st.

Budimpešta, 22. junija. Svinjad: ogrske stare, težke — do — vin., mlade, težke 142 do 144 vin., mlade, srednje 145 do 146 vin., mlade, lahke 145 do 146 vin.; zaloga 28.074 komadov.

Svinjska mast v Budimpešti: 168.—, namizna slanina 142.—.

Dunajska borza za kmetijske pridelke, 22. junija:

Tendencia za pšenico se zopet nagibala na trdnost in cene so se zvišale za 5 vin. Konzum se držal rezervirano in ni prišlo do večjih kupcij. V rži ni bilo nobenega prometa, koruza postala dražja za 5 vin. in oves je ostal nespremenjen.

Pomožna moč

uporabna za sodelovanje pri večjem mlinskem podjetju in vestna pri kmetijstvu, pridna, zmožna slovensčine in nemščine v govoru in pisavi — eventuelno absolv. ekonom — s temi lastnostmi se sprejme. Lastnoročno pisane ponudbe je nasloviti na uredništvo „Narodnega Dnevnika“.

301 2-1

Prostovoljna prodaja žage in tovarne za parkete

287 6-5

ležeče na reki Sori, 1/4 ure od Škofjeloke in 3/4 ure od železnice oddaljene, z vsemi stroji in napravami. Vodna moč 60 do 80 konjskih sil. Naprava obstoji iz 5 navadnih, 5 cirkularnih žag in več drugih strojev. Ob enem se proda zaloga izdelanih hrastovih deščic 1. vrste. Kupci naj se oglasijo pri

Ignaciju Gusell v Škofji Loki.

Dijaki

mariborskih šol se sprejmejo pri boljši slovenski rodbini. Lepo stanovanje in dobra hrana. Več se izve pri trgovcu Berdajsu v Mariboru. 302 3-1

Steckenpferd-

101 40-16

lilijno mlečno milo najmileje kožno milo kakor tudi proti solnim pegam!

Dobiva se povsod!

Zahtevajte „Nar. Dnevnik“ po gostilnah, kavarnah in drugih javnih lokalih.

Pohištvo

nekoliko rabljeno, se kupi. — Ponudbe pod „M. V. 55“ na upravo tega lista. 64 2-2

Za letoviščarje

se odda 1 meblovana soba. — Naslov Meglič, Vransko. 68 3-3

Celo leto odprte.

Varaždinske Toplice

Staroznane žveplene toplice na Hrvaškem.

odlikovane z veliko zlato kolajno in častnim znakom na mednarodni zdravniški razstavi, Dunaj 1903 in Mileniški razstavi, Budapešta 1906 itd, itd.

Železniška postaja Zagorske železnice.

Sezona od 1. maja do 1. oktobra.

Analiza dvornega svetnika prof. dr. Ludwig v letu 1894: 58° Celzija vroč vrelc, žvepleno močvirje nepreosljivega učinka pri revmi mišic in v členkih, bolečinah v členku, vnetici in zlomljenju kosti, protinu, nevralgiji kakor Ischias itd., ženskih boleznih, kožnih in skrivnih boleznih, kroničnem obolenju ledvic, kataris v mehurju, škrofulozij, rahitis, zastrupljenju s svincem in zastrupljenju z živim srebrom itd. Zdravljenje s pitjem: pri boleznih grla, prsa, jeter, želodca, čreves, haemorrhoidij itd. Elektriciteta, masaže. Zdravilišče z vsemi komforti. Popolnoma dodelan zdrav, hotel z krasnimi sobami v prelepi legi z moderno opremo, prvovrstna kopališča v hiši, dvigalo, električna razsvetljava, elegantne čitalnice, restavracija, kavarna itd., solne kopeli, zdravljenje z mrzlo vodo, s pršno kopeljo po Kneippu. Krasen velik park, stalna vojaška zdrav. godba. Posebni vozovi pri naprejš narečilu, pri kopalskem oskrbnistvu pošta, telegraf in telefon. Kopalski zdravnik dr. J. Matkovič. — Prospekte razpošilja zastoj in poštne prosto

271 5-5

oskrbnistvo kopališča.

Najboljši

portland-cement

po zelo nizki ceni, kakor tudi vse druge stavbinske potrebščine priporoča - -

trgovina z železnino „Merkur“, P. Majdič, Celje.

Prva južnoštaj. vinarska zadruga

v Celju

ima v zalogi izvrstna spodnještajerska vina vseh vrst po zmernih cenah. — Vzorci so na razpolago.

Klet se nahaja

v Sokolskem domu v Gaberju pri Celju.

Darujte družbi sv. Cirila in Metoda.

Poštni hran. račun št. 54.366. Telefon št. 48.

„LASTNI DOM“

Pisarna je v Celju, Rotovške ulice št. 12

Urađuje se vsak dan razun nedelj in praznikov od 8.—12. ure dopoldne.

Najboljša prilika za sigurno štedenje je plodonosno nalaganje gotovine pri denarnih zavodih, ki nudijo najugodnejše pogoje.

registrovana kreditna in stavbena zadruga z omejeno zavezo v Gaberju pri Celju

pet od sto (5%)

sprejema hranilne vloge od vsakega, je član zadruge ali ne, na tekoči račun ali na hranilne (vložne) knjižice in jih obrestuje letno po

Hranilne knjižice drugih denarnih zavodov sprejema kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje prenehalo. — Rentni davek plačuje zadruga in ga ne odteguje vlagateljem, tako da dobijo na leto celih 5 K od naloženih 100 K. — Posojila daje proti 6% obrestovanju na osebni kredit, proti zastavljenju vrednotic, dragocenosti ali nepremičnin na menice ali dolžna pisma. — Odplačuje se na račun glavnice in obresti v mesečnih ali v posebej dogovorjenih četrt — oziroma polletnih obrokih.

Edino narodno kamnoseško podjetje v Celju.

Prva južnoštajerska kamnoseška

industrijska družba.

Brzjav: „Kamnoseška industrijska družba Celje“.

Stavbena in umetna kamnoseška obrt s strojnim obratom.

Izvrševanje vseh stavbenih del: kakor stopnic, fasad, podbojev, pomolov, nastavkov itd. iz različnih kamenov in cementa.

Specijalna delavnica in podobarski atelje za umetna cerkvena dela kakor: altarjev, obhajilnih miz, prižnic, kropilnih in krstnih kamnov itd.

Brušenje, puliranje in struganje kamena s stroji.

Mnogoštevilna zaloga nagrobnih spomenikov iz različnih marmornih vrst granitov in sljenitov po raznovrstnih narisih in nizkih cenah.

Naprava zidanih ali betoniranih rodbinskih grobišč (rakev).

Tlačenje cerkva, dvoran in hodnikov s samostalnim ali cementnim tlakom.

Izdelovanje pohištvenih plošč iz različnih najbolj idočih marmornih vrst v vseh oblikah. Popravljanje spomenikov, ude: lavanje napisov v iste.